

Rijksmonument De Volharding in ARTIS krijgt nieuw dak van zink, leien en lood

Het voormalig rijstpakhuis De Volharding, midden in ARTIS krijgt met de hulp van de vakmensen van JOBSE Leidekkers en Restauratie B.V. uit Middelburg een nieuw dak. Het gebouw onderging al veel renovaties, vervulde diverse functies en dient nog steeds als prachtig decor in het park. De specialisten van JOBSE onder leiding van uitvoerder Hans van Leerdam zorgen ervoor dat de detaillering en uitstraling van het meer dan 100 jaar oude gebouw perfect combineren met nieuwe details als zonnepanelen en onzichtbaar verwerkte installatieruimten. De Volharding kan daarmee gemakkelijk weer talloze functies vervullen in de komende jaren.

JOBSE, opgericht in 1922, vierde deze zomer haar 100 jarig bestaan. Directeur Olle de Graaff nodigde het personeel (45 medewerkers), oud gedienden en hun gezinnen uit voor een dagje ARTIS. “Hoe je zo’n 100 jarig bestaan moet vieren, dat is de vraag.” Een boek met een overzicht van alle projecten is bijna onbegonnen werk. “Over 100 jaar terugkijkend is het aantal mooie projecten nauwelijks te overzien”, zegt De Graaff. JOBSE is één van de grootste bedrijven in Nederland binnen dit vakgebied en heeft honderden prachtige projecten gerealiseerd.

ARTIS is gekozen voor de familiedag, omdat er gewerkt wordt aan de restauratie van het zinken dak van ‘De Volharding’, een prachtig stukje werk waarin het ambacht en de moderne technieken elkaar op een bijzonder geslaagde manier ontmoeten. Het gebouw is een voormalig rijstpakhuis. Het werd in 1866 aangekocht door ARTIS. Op de fundamenten kwam een Etnografisch Museum dat in 1888, toen ARTIS haar 50-jarig bestaan vierde, werd geopend. Maar door de jaren heen vervulde het diverse functies: diverse musea, nachtdierenhuis en runderstallen. Het biedt nu onderdak aan kantoren en de kantine voor het personeel.

Arjen Veldt Fotografie

Samenwerking

Het team van zes a zeven man voert het werk uit. De Graaff: “Voor dit project zijn we benaderd door restauratieaannemer Nico de Bont met wie we al een jarenlange nauwe samenwerking hebben. We werken samen met Onderwater Architecten Ingenieurs B.V. zij zorgden voor de directievoering, technische uitwerking en aansturing van diverse adviseurs en specialisten.

Restauratiearchitect V&B Erfgoed & Architectuur gaf de plannen verder vorm. We hebben al vaker samengewerkt en ze hebben vertrouwen in onze kennis en kunde.

De hele gebouwschil onderging een grondige restauratie. Het gevelstucwerk is ontdaan van oude verflagen en de originele kleurstellingen zijn weer zichtbaar gemaakt. Ter plaatse van het gebogen schilddak van het midden paviljoen zijn door ons natuurleien aangebracht. Uitvoerder Hans van Leerdam: “We delen de steiger met tal van andere vakmensen. We hebben een goede planning en houden rekening met elkaars werkzaamheden. De sfeer was goed en het werk is mooi.”

Uitvoerder Hans van Leerdam, trots op het vakmanschap.

Techniek

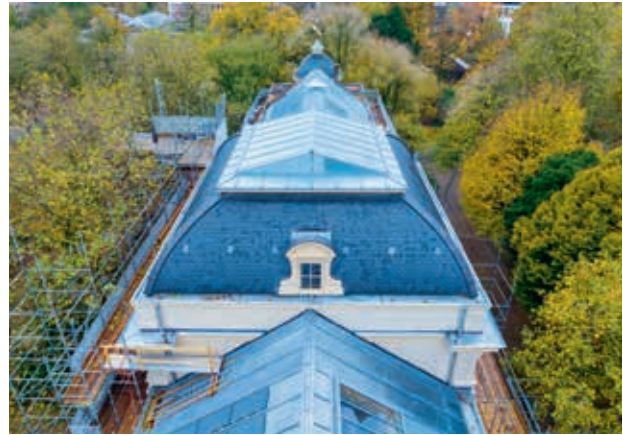
Uitvoerder Van Leerdam leidt ons rond op de steiger langs de dakrand. Het oude zink is overal verwijderd. Op het bestaande dakbeschot is folie, isolatie en daarna weer een folie aangebracht. Hierop zijn geventileerde ruwe houten delen aangebracht waardoor het nieuwe zink van onder geventileerd wordt en langer meegaat. Door deze nieuwe dakopbouw is het totale dak-pakket dikker geworden, waardoor er extra gelet moest worden op de aansluitingen tegen de opbouwen en naar de brede bakgoten.

“Het zadeldak krijgt nieuw wals blank zink geleverd door Wentzel / RHEINZINK dat met regelmatig verdeelde roevenverbindingen op de ruwe houten delen wordt bevestigd. De geprefabriceerde zinken roefbanen krijgen onderling een goede overlap waardoor je een hoogwaardige dichting krijgt.”

Van Leerdam wijst er op hoe grondig de lasnaden zijn gemaakt. “Een tweede laag over de gemaakte lasnaad, die door anderen vaak wordt vergeten, is bij ons standaard. Met dit opdoppen beschermen we de soldering.

Arjen Veldt Fotografie

Zorgvuldig is de lasnaad met een extra laag opgedopt.

Precies tussen de roeven past aan de zuidzijde van het dak een rij smalle zonnepanelen. De kabels zijn onzichtbaar weggewerkt in de roefverbinding en gaan door het dak naar de omvormers in het gebouw.

Esthetiek

De Zonnepanelen zijn op maat en kleur gemaakt voor dit project, door Kameleon Solar. ARTIS heeft een primeur voor toepassing van zonnepanelen op een rijksmonument met een zinken roevendak. Door de zorgvuldige detaillering is dit vergund.

Het strakke ritme van de belijning van het zinken dak heeft Van Leerdam ook doorgevoerd bij het herstellen van het loodwerk op de ombouwen aan de kopse kant van het gebouw. “De felsnaden zitten op symmetrische afstand van de ornamenten aan de gevel. Dat dat niet gunstig uitkomt voor het materiaalgebruik is in dit geval minder belangrijk.”

Leiwerk

Twee koepels sieren het dak van de Volharding, een grote koepel in het midden en een kleinere koepel aan het eind van het gebouw. Beiden zijn bedekt met leisteen, loden afwerkingen en een top van zink. Ook deze koepels zijn voorzien van isolatie en een geventileerde houten gebogen dak-pakket. Hierop zijn de leien gedekt in een Maasdekking, geleverd door Lei Import.

Veiligheid

Tijdens de werkzaamheden stond een brede steiger om het gehele gebouw. Deze stond deels in het gierenverblijf, waar de enorme vogels tijdens de restauratie gewoon verbleven. De brede steigers, een voorraad plateau en een bouwlift vlak langs oude bomen; ondanks de historische omgeving gaat veiligheid natuurlijk voor. Het publiek wordt met bouwhekken op veilige afstand gehouden.

Tussen het leiwerk van de grote koepel zijn veiligheidsogen aangebracht voor het vastmaken van vanglijnen. Aan de dakkapellen zijn ankers aangebracht om aangelijnd in de goot te kunnen stappen voor het veilig uitvoeren van onderhoud. Het veiligheidsplan en de levering van de aanlijnbevestigingspunten is in samenwerking met Patina de dakdenkers uitgevoerd.

Duurzaamheid

Er zijn met name op en onder het dak grote verduurzamingsmaatregelen opgenomen zoals de zonnepanelen en de grondige isolatie van de kapconstructie. Aan de andere zijde van het dak zijn de grote dakramen vervangen door nieuwe kozijnen met geïsoleerd monumentenglas. Dankzij het vakmanschap van de specialisten van JOBSE is De Volharding klaar voor weer vele nieuwe jaren in dienst van ARTIS. De Graaff: “Zink, leisteen en lood zijn een garantie op weer jarenlange weerbaarheid tegen de elementen.” ●

Dit artikel kunt u lezen op www.dakweb.nl

- **OPDRACHTGEVER:** ARTIS
- **ARCHITECT:** V&B ERFGOED & ARCHITECTUUR
- **BOUWKUNDIG INGENIEURSBUREAU:** ONDERWAATER ARCHITECTEN INGENIEURS B.V.
- **CONSTRUCTEUR:** DUYTS BOUWCONSTRUCTIES
- **HOOFDAANNEMER:** NICO DE BONT
- **ZINK; LEI- EN LOODWERK:** JOBSE LEIDERS EN RESTAURATIE B.V.
- **ZINK (LEVERING):** WENTZEL / RHEINZINK
- **LEI (LEVERING):** LEI IMPORT B.V.
- **VALBEVEILIGING (LEVERING):** PATINA B.V.